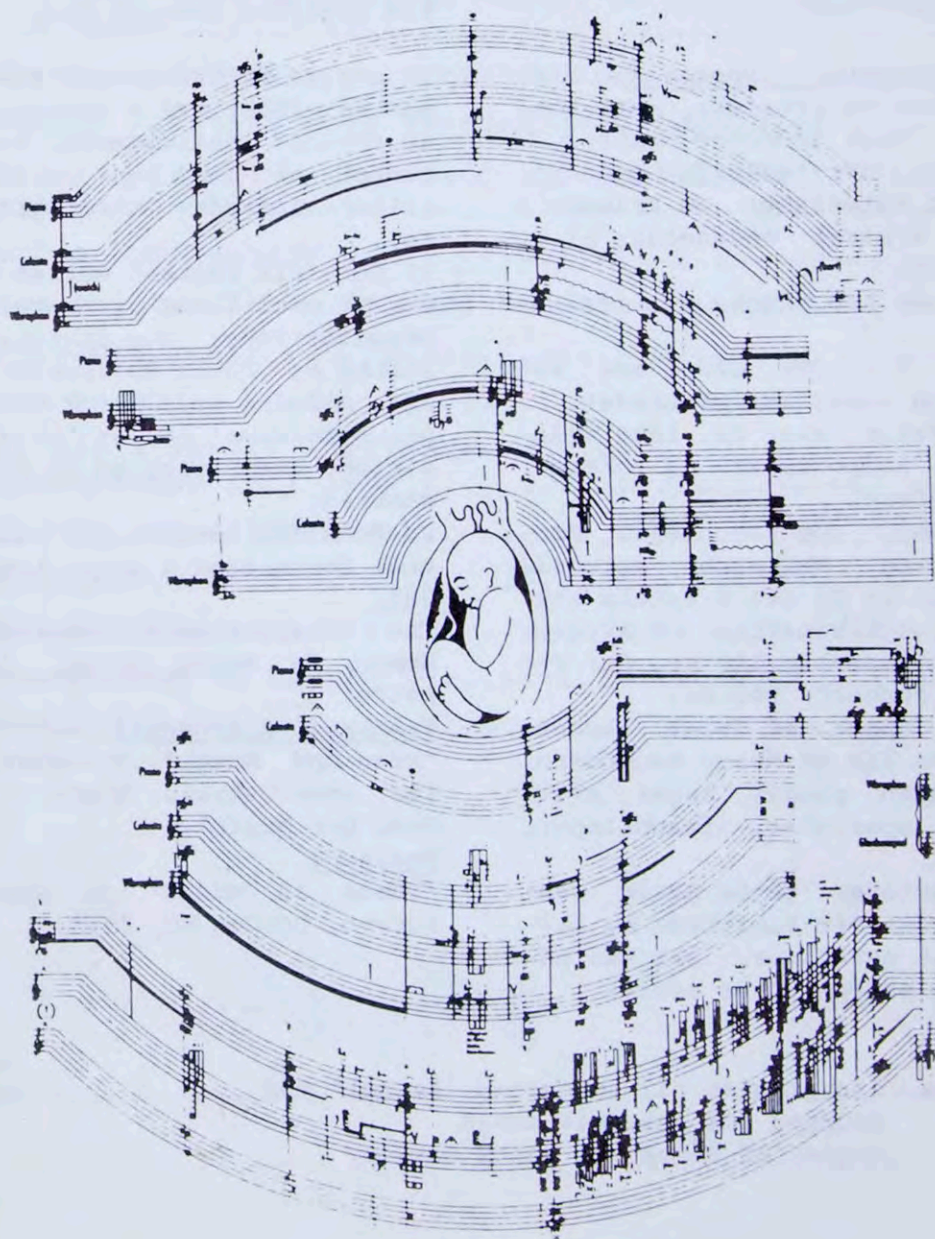

Nr. 17 JANUAR 1989

KIM - NYT

MEDLEMSBLAD FOR "Kvinder i Musik" 6. ARGANG

I N T R O

Så er der kommet endnu et KIM-nyt!

Og "Nyt" har der været meget af dette efterår - så meget, at redaktionen har set sig nødsaget til at indføre en "ny" rubrik, som hedder "Sket siden sidst", for at kunne give bare et lille indblik i udviklingen. Det er noget, der luner i en kold tid.

KIM-nyts læsere kan denne gang komme med på en musik- og billedrejse, møde guitaristen Anne Vig Skoven og læse om komponisten Tekla Griebel Wandall. Ligestilling? Det har Trine Smith kigget på - eller måske snarere efter ...?

Mere skal ikke afsløres på dette sted. Vi kan dog fortælle, at KIM-nyts redaktion har fået endnu et medlem - han hedder Mikkell, er 4 måneder og har i hvert fald bidraget til forlængelse af redaktionsmøderne

God fornøjelse

Redaktionen

SKET SIDEN SIDST

v/ Redaktionen

Det er værd at bemærke, at der i løbet af efteråret er blevet udnævnt to kvindelige ledere i to danske kultur- og musikinstitutioner. Den ene er Tina Brage, der efter Kay Sørensens død har overtaget ledelsen af Montmartre i hvert fald indtil udgangen af 1989.

Den anden er Boel Jørgensen, som regeringen har udnævnt til chef for Det Kongelige Teater fra juli 1989.

Det er glædeligt, at kvinders repræsentation i de ledende stillinger nu bliver styrket. Lad os håbe, det vil præge dansk musikliv!

- - -

Denne rubrik er et forsøg på at trække nogle af de aktiviteter frem, som har at gøre med kvinder i musik. Man kunne pege på flere arrangementer; her vil vi blot opridsse nogle af de ting, der er kommet redaktionen for øre:

KIMS KONCERTER I GAMMEL DOK

Koncertudvalget har afholdt tre koncerter i løbet af november og december. Jazzgruppen GO-FOUR, Chris Poole solo samt Eva Bruun Hansen, Marie Wærme og Inger Jensen optrådte i de dejlige lokaler i Gl. Dok, som er et nyt koncertsted. Til glæde for de 20-30 publikummer pr. gang

løb alle koncerterne godt af stablen. Det eneste, der kan siges om arrangementerne er, at prisen for leje af lokaler er lidt vel høj i forhold til KIMS budget. Man kan håbe, at vi kan finde en løsning på dette problem, så vi fortsat kan benytte os af de meget velegnede lokaler.

MØDER OG FOREDRAG

Som led i rækken af medlemsmøder arrangerede Musse Magnussen og Hanne Gullestrup d. 8/11 et møde med overskriften "Kvinder i musikhistorien - er der nogen?". De fortalte hver især om deres indfaldsvinkler - private som studiemæssige - til hhv. musik- og kvindeforskning. Hanne gav bl.a. en meget levende omtale af de nyeste specialer om kvindelige komponister, og Musse fortalte om sin et-årige suppleringsuddannelse til musikstudiet, kvindestudier på Københavns Universitet. Videoen "Kvinder I Musik", produceret af Musse Magnussen, gav til sidst et billede af foreningen KIM og dens funktion. Det var inspirerende at få et indtryk af andres arbejde med kvinder i musik. Omkring en snes mennesker - af begge køn - kom for at deltage.

Endnu et spændende foredrag blev holdt af den første nordiske doktor i kvindemusik.

Den 26/10 gæsteforelæste Eva Öhrström med sit foredrag "Kvinnors musicerande i 1800-talets Sverige" på MI.

VIDEO OG HVERVEKAMPAGNE

I forbindelse med udgivelsen af sidste KIM-Nyt (oktober-nummeret) lavede redaktionen et reklamefremstød, som bl.a. gik ud på at sende et eksemplar af bladet til alle musikbiblioteker, udvalgte højskoler og til musikerne fra de orkestre, der spillede på Nordisk Forum. Faktisk melder kassereren allerede om fremgang i KIMs medlemstal, så noget tyder på, det har givet pote.

Musse Magnussens video "Kvinder I Musik" er desuden bestilt af Kolding Musikbibliotek til en udstilling om kvinder i musik, og vi håber, at videoen fremover vil få lejlighed til at "tournerer" over resten af landet. Tove Krag på KIMs arkiv kan kontaktes, hvis man ønsker at leje den.

ANDRE ARRANGEMENTER

Opfølgning af Nordisk Forum: Ved SFs Sundby-arrangement 22/10 blev flere af indslagene fra Nordisk Forum gentaget: Bente Hogrefe underholdt med viser skrevet af kvinder, hvor hun akkompagnerede sig selv på guitar, og den efterhånden berømte video "Kvinder I Musik" blev løbende genvist. Desuden spillede den kvindelige saxo-

fon-kvintet "Saxmachine", "Trilles kor" sang, og Birgitte Alsted lavede improvisationer.

Koncerter:

Den 22/10 lagde Hofteatret lokaler til en koncert med musik af Gudrun Lund. Seks værker blev opført, hvoraf fire var uropførelser. Bl.a. "5 piger jeg kender" for trompet og basun og "Lyde i Parken" for sopran og 8 instrumenter, begge skrevet i 1988, var på programmet.

Også udenlandske kvinder har været på plakaten for nylig:

Fra sovjetisk side har man kunnet høre hele to værker af komponisten Sofia Gubajdolina, der regnes for en af de betydeligste komponister i sit hjemland. Den 29/9 opførte Radiosymfoniorkestret hendes symfoni i 12 satser "Stimmen ... verstummen" (1986), og 9/10 arrangerede DUT en koncert, hvor Esbjerg Ensemble med sopranen Christine Marstrand opførte hendes "Hommage à T.S. Eliot" (1987).

Ved samme lejlighed opførtes værket "Lichtbogen" (1985/-86) af den finske komponist Kaija Saariaho. Stykket er inspireret af nordlyset.

Den spanske pianist Marisa Arderius spillede 13/11 klavermusik af kvindelige komponister på Konservatoriet. Koncerten var arrangeret af "Institut for spansk Kultur" og omfattede værker af Maria Rodrigo, Fanny Hensel, Gudrun

Lund m.fl. Endelig skal nævnes live-optagelsen i Montmartre af "The big Carla Bley band". Den 14. 15. og 16. november havde Carla Bley og hendes orkester booket Montmartre i København som stedet, hvor de indspillede en ny live-LP.

Alt dette og mere til er sket siden sidste nummer af KIM-Nyt. Vi håber, at læserne har haft lejlighed til at overvære nogle af begivenhederne.

Til aller-sidst vil vi minde om, at Kvindfo har flyttet adresse til:

Nyhavn 22,
1051 København K.

De nye lokaler er åbne for alle man-tor kl. 10-17
fre kl. 10-15

og man kan ringe på
tlf. 01 13 50 88.

Vores kasserer Tove Nørholt i charmeoffensiv for at få nye medlemmer til KIM. Foto: Musse Magnussen.

DER SKAL VÆRE NOGEN, DER VISER, AT DET KAN LADE SIG GØRE

af Bi Gram

Miss B. Haven er et københavnsk rockband, som indenfor det sidste par år har gjort sig bemærket - positivt - over det ganske land. Pladeanmelderne nærmest faldt over deres egne ben for at rose deres første lp. De er sågar blevet udråbt til selveste Gasolins arv-tagere ...

To plader er det foreløbig blevet til - den seneste her i sommer - og bandet har turneret landet tyndt. Fremstød i både Frankrig og England er også i gang - hvordan dét ender vides endnu ikke, men interessen er vist nok stor.

Stilen er vel nærmest country-inspireret rock. Det, der gør Miss B. Haven særlig interessant i KIM-regi, er, at bandet består af 4 piger: Lise Cabbie, vokal, guitar (og komponist af bandets numre); Anne Vig Skoven, guitar; Lene Eriksen, bas og Mette Mathiesen, trommer.

De lægger dog vægt på, at de ikke er et decideret kvindeband, men et band bestående af 4 musikere, der tilfældigvis er kvinder.

KIM-Nyt mødtes med guitaristen Anne Vig Skoven og snakkede om bl.a. guitareren:

Hvorfor valgte du at spille guitar?

Anne Vig Skoven:
Jeg startede med at spille klaver, da jeg var 8 år. Det gad jeg så ikke, og skulle finde på en måde at komme ud af det på. Jeg kan ikke huske, hvorfor jeg valgte guitareren - men jeg startede med at spille klassisk guitar. Senere kom jeg til at spille med nogle piger på Christianshavn. Det var mit første band. Det syntes jeg var fedt, så jeg købte en elektrisk guitar og tog på kvindestævne på St. Restrup. Der lærte jeg så Vibe at kende, som jeg senere kom til at spille sammen med i Tai-foon. Senere begyndte jeg at spille i Clinique Q, som så udviklede sig til Miss B. Haven. Men det tog mig lang tid at tage det at spille guitar alvorligt. Jeg ved ikke hvorfor, jeg tror ikke, at det var bevidst - måske var det fordi, jeg manglede forbillender ... Det er jo mest mænd, der spiller guitar. Når man går til koncert og hører en fed guitarist, er det som pige nemmere at forelske sig i ham end at identificere sig med ham. Når jeg har set kvinder spille - Unknown Gender - betød det meget mere for mig, fordi der ligesom var en direkte linie. Det er

måske derfor, at det tager lang tid for kvinder at komme i gang med at spille - der skal være nogen, der viser at det kan lade sig gøre.

Tænker I i Miss B. Haven på, at I har noget at leve op til?

Anne Vig Skoven:
Egentlig ikke. Det er lidt irriterende at blive set som "kvindeband". På den anden side kan man sige, at vi jo har et image i og med, at vi er piger. Vi behøver ikke at farve håret lyserødt for at folk lægger mærke til, at vi er der. Det har fordele og ulemper at være pigeband: Nogle gange har man lettere ved at komme igennem med nogle ting, fordi det alligevel stadigvæk er specielt og andre gange tager folk ikke een alvorligt, fordi det regnes lidt for 2. division indenfor musikken.

Hvordan har du det med at spille solo - føler du, at du har noget ekstra at leve op til, fordi du er pige?

Anne Vig Skoven:
Nej jeg er ikke på det der trip med at kunne flytte fingrene enormt hurtigt. Ikke så teknisk. Jeg tænker mere på udtrykket - f.eks. at jeg vil spille en rå solo. Jeg er egentlig ligeså meget bandmusiker, som guitarist - det er vi allesammen. Vi tænker lige så meget på det kollektive udtryk som på at fremhæve os selv. Det, jeg spil-

ler, skal passe til bandudtrykket - men jeg vil selvfølgelig også gerne høres.

Tror du, det er specielt for pigebands i den grad at føle sig som et kollektiv?

Anne Vig Skoven:
Det ved jeg ikke. Det er jo meningen med det hele - det vi vil udtrykke - at det skal lyde som et band - ikke som Lise med backing band.

Hvordan er det at komme i offentlighedens søgelys - f.eks. alle de interviews, I har været med i?

Anne Vig Skoven:
Det er sådan set lidt irriterende at skulle tage stilling til ting, man ikke tænker over i det daglige - f.eks. om det var forældet at holde Nordisk Forum. Vi har selvfølgelig gjort os nogle tanker om nogle ting. Men det primære vi laver er jo at spille .. og det er dét vi har noget at sige om.

Har du noget, du vil runde af med?

Anne Vig Skoven:
Jeg tror nok, at der i fremtiden kommer flere kvindelige guitarister - jeg har i hvert fald hørt flere, som spillede skide godt. Men det kommer an på, hvordan man prioriterer sit liv - om man har lyst til sådan noget, som det vi er i gang med - der er meget arbejde og det tager tid ... det kan være hårdt, men det

er også næsten som at have et barn sammen.

Miss B. Haven tager på turné i Frankrig til januar. Næste

plade bliver en engelsk udgave med numre fra de to danske lp'er - beregnet til eksport. Der sættes højt, lad os håbe det lykkes for Miss B. Haven.

- - - - -

Anne Vig Skoven:

"Når jeg har set kvinder spille - Unknown Gender - betød det meget mere for mig, fordi der ligesom var en direkte linie." Foto: Musse Magnussen.

"KVINDE - FØD DINE MUSIKALSKE VINDE"

af Benedikte Barth Scheiby

I oktober måned 1987 afholdt den kvindelige halvdel af Gruppen for Intuitiv Musik (G.I.M.) en koncert, bygget op omkring temaet "fødsel".

Jeg er blevet opfordret til at skrive om dens tilblivelsesproces og idégrundlag, som i høj grad falder i tråd med KIMs formål og idéer, og måske kan projektet inspirere andre til at udforske deres lydunivers, afprøve nye måder at skabe musik, omdefinere publikums rolle som passivt lyttende, udfordre sansernes symfoni, finde og omsætte den kvindelige bevidsthed til musik.

Benedikte, Lene, Annelise

GIM

Gruppen for Intuitiv Musik så dagens lys i sommeren 1974, hvor et komponist- og musikerkollektiv bestående af bl.a. Erik Christensen, Gunnar Colding-Jørgensen, Jørgen Lekfeldt og Elisabeth Klein fødtes. Begrebet "intuitiv musik" blev introduceret af komponisten Karlheinz Stockhausen (1928-), og han forklarer her således:

"Ich habe diese Musik, die aus der geistigen Einstimmung der Musiker durch kurze Texte entsteht, intuitive Musik genannt Mit intuitiver Musik möchte ich bewusst machen, dass sie möglichst rein aus der Intuition kommt, die bei einer Gruppe von intuitiv spielenden Musikern qualitativ mehr ist als die Summe von individuellen 'Einfällen' auf Grund einer gegenseitigen 'Rückkopplung'." (1)

G.I.M.s formål var i første omgang musikalsk at realisere udvalgte stykker fra Karlheinz Stockhausens komposition "Aus den sieben Tagen" (1968), tekster til intuitiv musik.

I denne musik, som har hentet sin inspiration fra indisk filosofi, skabes de

musikalske sammenhænge på stedet af de udøvende. Dette kræver en yderst veludviklet kontakt imellem de enkelte musikere i opførelsesøjeblikket, og dermed også som forudsætning et langvarigt og regelmæssigt prøvearbejde.

I overensstemmelse hermed udkrystalliserede der sig et slags manifest for gruppens virke.

"Gruppen lægger vægt på regelmæssige prøver (1 pr. uge). Der spilles ikke blot musik af Stockhausen og ikke blot rent intuitiv, verbalt noteret musik. Gruppen tilstræber alsidighed i sit repertoire, fra musik, som for en stor dels vedkommende er noteret med traditionelle grafiske elementer til ekstremt flertydig musik (Cage etc.). GIM betoner endvidere stærkt værdien af egen skabende virksomhed, således at stadig større erfaring med forskellige typer af musikværker kan opnås. Gruppens aktive medlemmer er alle aktive komponister. Gruppen stiller sig åben overfor samarbejde med andre kunstarter, f.eks. drama og billedkunst. Gruppen drives på et kollektivt grundlag; alle deltager aktivt i beslutningsprocesserne." (2)

Siden 1974 har der været en del udskiftning af GIMs medlemmer, men grundtankerne er stadig de samme.

Gruppen består i dag af Jørgen Lekkeldt, Carl Bergstrøm-Nielsen, Ivan Vincze, Lene Ravn, Annelise Lund Sørensen og undertegnede. Af geografiske årsager var gruppen i 1986, hvor fødselsprojektet startede, opsplittet i en mandlig Jyllandsfraktion og en kvindelig Københavnerfraktion, som mødtes til jævnlige prøver.

Lene Ravn er musikstuderende, drømme- og sangterapeut. Annelise er tai chi-lærer, amatørmusiker og livskunstner, som hun selv udtrykker det. Jeg er praktiserende musikterapeut og adjunkt på Aalborg Universitetscenters musikterapiuddannelse (AUC). Her praktiseres i øvrigt intuitiv musik som disciplin, idet den musik, der opstår imellem musikterapeut og klient ofte er intuitiv med udgangspunkt i en aftalt spilleregul, som bl.a. kan være "fødsel", "død" etc.

Lene, Annelise og jeg har i mange år arbejdet med drømmetydning og kunstnerisk udtryk som en vigtig del af vor personlighedsudvikling, og jeg har i særdeleshed også arbejdet med mine klienter omkring at kunne omsætte livsproblematikker, drømme, behov, fantasier etc. til et musikalsk udtryk, eller snarere et lydligt udtryk - evt. koblet med maleri eller bevægelse. I den forbindelse har vi alle tre blandt andet, som

et ud af mange mulige tolkningsgrundlag, anvendt psykiateren Stanislav Grofs teorier omkring den biologiske fødsels indflydelse på det ubevidstes dynamik.

Grof inddeler den biologiske fødsel i 4 faser, de såkald-

te basale perinatale (= processer, der går umiddelbart forud for/er forbundet med eller følger umiddelbart efter fødslen) matricer (BPM), som hver har tilknyttet sit særlige oplevelsesmønster. Se skitse over nedkomstfaserne.

BPM 1:

Den uforstyrrede tilstand i livmoderen: fravær af grænser, associationer til en livsform i havet, paradys, Moder Natur. **Forstyrrelser af tilværelsen i livmoderen:** associationer vedr. oplevelser af farer under vandet, forurenede vandløb, lumske demoner, opløsning af grænser i en undertone af forvrængning og paranoia.

BPM 2:

Fosteret sammenpresses af livmodersammen-trækninger, livmodermunden er lukket: stigende angst og bevidsthed om en overhængende livsfare, spiraler, tragt, malstrøm, oplevelsen af at blive slugt af et uhyre, fornemmelser af at sidde fast, sult, tørst, kvalme, seksuel frustration.

BPM 3:

Fortsatte livmodersammentrækninger, men med åben livmodermund: iltmangel, kvælningsfornemmelser, mødet med ild, eksplosive udladninger, vulkaner, krigsscener, atombomber, raketter, skærsild, tortur, mord, sadomasochistiske udfoldelser, voldtægt, aggression, selvdestruktive impulser, kropslig smerte og spiritualitet.

BPM 4:

Barnets uddrivelse gennem fødselskanalen: regnbuer, blændende hvidt eller gyldent lys, påfuglefljer, spirituel befrielse, forløsning, befriet for angst, depression og skyld, livsglæde, smuk og sikker verden, Jomfru Maria, Isis, seksuel orgasme, Shiva, Kristus.

Skitsen er et sammendrag af Grofs skema over Basale Perinatale Matricer s. 332-334 i "Introduktion til den indre rejse" - selvopdagelses eventyr, 1987, Borgen, til oplysning for nysgerige læsere, hvis de ønsker uddybende forklaringer.

Jeg har som musikerapeut erfaret, at mange af mine klienter var fikserede i en psykisk/fysisk dynamik, som havde lighed med en af fødselsmatricerne. Ved at hjælpe dem igennem denne fase gentagne gange via den improviserede musik, som vi skabte sammen, løstes fikseringen.

Jeg selv er blevet hjulpet igennem faser, hvor jeg synes, jeg var gået i stå, ved at erkende ud fra denne model; eksempelvis var hele arbejdsfasen med koncerten én lang fødselsproces, og det, at skrive en artikel kan også ofte opleves som en fødsel - undfangelsen af idéerne til indholdet, skriveangsten, det tomme papir, det hårde slid med bogstavernes dansen på papiret, befrielsen ved "værkets" tilsynecomst.

Til en af vore prøver i 1986 kom Annelise med et **spilleoplæg**, hvor hun foreslog, at vi improviserede over de fire fødselsfaser, og så, hvad der kom ud af det. Det fængede straks, men vi løb

også straks ind i problemer, idet vi hver især havde lidt forskellig opfattelse af, hvorledes hver fase skulle lyde.

Derfor udarbejdede vi i fællesskab et **grafisk partitur**, som angav diverse parametre samt instrumentbesætning. Partituret var dog så "frit" at det tillod spontanitet og improvisation i højt mål.

Derefter komponerede vi et **lydbånd**, som skulle køre i baggrunden til nogle af faserne - eks. hvalernes sange under vandet, vind, solsortefløjte, hjertepuls. Båndet skulle henlede tilhørernes opmærksomhed på, hvorledes naturen kan bringe en i en fødselsregressiv tilstand.

Instrumentvalget til koncerten var præget af, at vi gerne ville bibringe et **etnisk element**, kontakt med det oprindelige og primitive musikalske udtryk. Af instrumenter kan jeg nævne amazonindiansk pau de shuba, japansk gong og gongsåle. Se også fotos senere i artiklen.

For at forstærke lytternes oplevelse af fødselsprocessen lavede vi en **lysbilledserie**, som forstærkede og kommenterede det lydlige udtryk, og som fulgtes ad rytmisk med musikkens forløb.

Motiver på lysbillederne

blev hentet dels fra egne drømmetegninger, musikterapeuter og musikterapeuter (med klienternes tilladelse), naturbilleder, billedkunstneres udtryk, f.eks. Edvard Munchs "Skriget".

Som **bevægelselement** videreudviklede vi nogle af de idéer, som vi har stiftet bekendtskab med hos Kvindegruppen "Ariadone" og "Billedstofteateret", således at bevægelserne ikke stjal opmærksomheden fra musikken, men alligevel understregede de kvalitative aspekter.

For at forstærke **rum-og-lysoplevelserne**, som kan være forbundet med en fødsel, skiftede koncertrummet farve følgende processen. Eksempelvis startede vi med en totalt mørklagt sal, bevægede os gennem blålige, rødlige nuancer for til sidst at blande publikum, således som det må føles for det nyfødte barn, når det ser dagens lys første gang.

For at udfordre **lugtesansen** havde vi udstyret rummet med tang, sten fra stranden, bøgegrene, afbrændt salvie.

Hensigten med så kompakt et bombardement af sanserne var at give publikum en på "fødselsoplevelsen" - med andre ord henlede deres opmærksomhed på fødselsdynamikken i deres egen oplevelsessfære

og dagligliv.

Reaktionen udeblev ikke. Efter koncertens afslutning fulgte en halvanden times udveksling publikum og musikere imellem, og det var klart, at disse idéer optog manges sind og nogle havde endda oplevet deres egen fødsel på et næsten fysisk plan med eksempelvis "smag af blod i munden", "sympiotiske fornemmelser", "identifikation med angsten og rædslen, som det indespærrede foster måtte gennemgå" etc.

For os musikere var det en stor oplevelse at få så kontant en feedback på vores "barn", samt at få inspiration til at arbejde videre med værket, således at en højere grad af syntese mellem musik, billede og bevægelse kunne opnås.

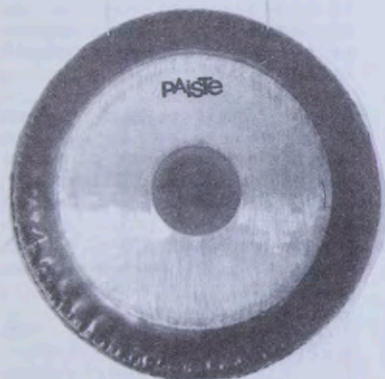
For os var arbejdet med koncerten en smuk, vanskelig, levende, medrivende, forløsende proces, som bidrog til at erkende styrken i at arbejde med en kvindelig bevidsthed som musiker og komponist.

Anvendt litteratur i artiklen:

(1) K. Stockhausen: "Texte zur Musik 1963-1970", Band 3, Verlag M. DuMont Schauberg, 1971, Köln.

(2) "Gruppen for Intuitiv Musik (GIM). Arbejdspapir. Kan rekvireres hos Carl Bergstrøm-Nielsen.

Lydbånd og videooptagelser fra koncerten forefindes, og kan rekvireres hos mig-artiklens forfatter, Benedikte Barth Scheiby, tlf. 02 42 33 59.

Gong.

Pau de shuba.

COHENS ENCYKLOPEDI

"There are no women composers, there never have been and possibly, there never will be" (Sir Thomas Beecham)

af Nanna Hovmand

Sådan sagde den store dirigent, men påstanden er nu modbevist i stor stil, idet 2. udgaven af Aaron I. Cohens "International Encyclopedia of Woman Composers" er udkommet i 2 bind i 1987.

Af profession er Cohen pudsig nok byplanlægger og ikke, som man kunne forvente, musikhistoriker. Hans formål har været at udfylde det hul i musikhistorien, der viser, at man traditionelt underkender kreativ udfoldelse hos kvinder og undlader at betragte kvindelige komponister som medskabere af musikkulturen gennem tiderne.

Resultatet er det hidtil mest omfattende leksikon over kvindelige komponister. Det indeholder biografier og værkfortegnelser til ialt 6196 komponister. De er fordelt over 44 århundreder, begyndende med den egyptiske sangerinde Iti, der levede ca. 2500 år f.Kr. 2/3 af komponisterne er nulevende.

Man har medregnet komponister, kendt for at have komponeret mindst et "seriøst

stykke instrumentalmusik". I det 20. århundrede er "populære sangskrivere" udeladt.

Af danske komponister kan tilfældigt nævnes: Johanne Louise Heiberg, Emma Hartmann, Anne Linnet, Birgitte Alsted, Nancy Dalberg, Gudrun Lund og mange flere, ialt ca. 78 danske kvindelige komponister er medregnet gennem det 18., 19. og 20. århundrede.

Lidt om leksikonets afsnit

Biografien om hver enkelt komponist indbefatter data, relevante for den musikalske side af vedkommendes liv, liste over kompositioner, publikationer af anden art, bibliografi samt referenceliste over de kilder, der er brugt i biografien.

Derudover har Cohen tilføjet hele 14 appendix, hvor han har gjort sit til at gøre søgningen af noder, indspilninger, musik-historisk materiale m.m. så let som mulig.

Komponisterne er opført al-

fabetisk efter flere principper. Et appendix opstiller komponisterne efter nationalitet og århundrede, så man kan danne sig et overblik over hvor mange og hvilke, der komponerede, hvor og hvornår. Et andet appendix opstiller komponisterne efter det instrument eller de grupper af instrumenter, de har komponeret for. Et tredje igen omfatter de komponister, der har komponeret operaer eller været inspireret af Shakespeare.

Cohen har også fremstillet en interessant liste, som opremser komponisterne efter deres profession. Man kan nævne professioner som skuespiller, sanger, forfatter, kongelig, kritiker, dirigent m.fl., men den længste liste er dog - ikke overraskende - over dem, der var/er pædagoger ...

Endelig skal der peges på et meget værdifuldt afsnit, nemlig det fotografiske, som viser de kvindelige komponister, det har været muligt at fremskaffe billeder af. Det er utroligt interessant at bladere dette afsnit igen-

nem og studere de enkelte ansigter - at få sin nysgerrighed stillet efter tegn på disse menneskers personligheder; det kan stimulere til yderligere udforskning.

Der er fra Cohens side virkelig gjort en indsats for at udbredelsen af kvindemusik kan blive mulig. Både som håndbog for musikhistorisk interesserede, men også som en slags nøgle til repertoiresøgning for udøvere er leksikonnet uhyre brugbart.

Jeg håber anskaffelsen af det vil blive prioriteret højt rundt omkring på landets biblioteker, sådan at folk bliver opmærksomme på det - og bruger det. God fornøjelse!

NB.

Et eksemplar af 2. udgaven findes i KIMs arkiv: 1. udgaven findes på Musikvidenskabeligt Institut.

DEN FØRSTE ABE

om kvindernes ligestilling i det musikalske liv

af Trine Smith

Kvindernes ligestilling med mændene har flere gange været omtalt i aviser og ugeblade i sommerens løb. På det almindelige arbejdsmarked og i det politiske liv står det skralt til med ligestillingen.

Hvorledes ser det ud med ligestillingen i det musikalske liv?

Et lille indskud: Oplysningerne i den følgende artikel stammer fra min specialopgave "Koncertlivet i København 1850-51, 1929 og 1980/81". Opgaven omhandler dels kvindernes forhold i det københavnske musikliv, belyst gennem kvindernes forhold på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium (Konservatoriet), dels det københavnske koncertliv: Hvilke komponister blev der opført musik af? Hvor lå koncertsalene? Hvorledes annonceredes der? Hvad kostede koncertbilletterne? Hvem havde tid og råd? osv. Opgaven kan købes på Konservatoriet eller lånes på biblioteket.

Det var ligestillingen i det musikalske liv, jeg kom fra.

I september 1980 gik der ialt 358 elever på Konservatoriet, heraf var 127 kvinder. Eleverne fordelte sig således på de forskellige hovedfag:

	Kvinder	mænd
Klaver	13	30
Sang	28	12
Violin	13	15
Viola	4	3
Violoncel	4	6
Kontrabas	-	7
Fløjte	8	12
Obo	2	3
Klarinet	2	12
Fagot	2	4
Horn	1	7
Trompet	-	7
Basun	1	6
Tuba	-	1
Saxophon	-	2
Slagtøj	-	11
Harpe	1	-
Blokløjte	7	4
Guitar	-	22
Lut	-	1
Cembalo	3	1
Viola da gamba	-	1
Orgel	11	23
Accordeon	3	6
Teori/musikhist.	2	5
Komposition	-	4
Musikledelse	2	2
Orkesterledelse	1	2
Korledelse	-	1
AM	19	22
Ialt	127	231

De kvindelige elever spillede orkesterinstrumenter, både blæse- og strygeinstrumenter, studerede teori, samt kor- og orkesterledelse. Fag, der ikke er traditionelle kvindefag. Der var flest mandlige elever, nok fordi konservatorieuddannelserne var så langvarige, 6-7 år uden solistklasse og andre overbygninger. Kvinder er generelt tilbøjelige til at vælge kortere uddannelser, 3-4 årige. De kvindelige elever i 1980 havde forholdsmæssigt lige så lang studietid som de mandlige elever, og tog stort set de samme eksaminer.

Lærerne på Konservatoriet fordelte sig således på de enkelte hovedfag. Hver lærer er kun talt 1 gang i sin hovedfagsgruppe, selvom vedkommende underviste i flere grupper:

	kvinder	mænd
Klaver	18	14
Sang	12	7
Repetition	3	2
Sprog	1	1
Strygere	1	11
Blæsere	2	24
Consort	6	6
Kirkemusik	4	5
Teori/musikhist.	-	13
Hørelære	7	1
Orkester og kor	-	5
<u>Musikpædagogik</u>	7	11
Ialt	61	100

Fordelingen af de mandlige og kvindelige lærere på de forskellige fag viser, at en

tradition er tung at danse med: til trods for at kvinder i de sidste 50 år har konkurreret sig ind i danske symfoniorkestre, var det langt overvejende mænd, der underviste i orkesterinstrumenterne. Heldigvis valgte de kvindelige elever også hovedfag, hvor der ikke var kvindelige lærere som forbilleder. Der var 161 lærere ialt, heraf 61 kvinder. Skønt kvinderne var lige så veluddannede som mændene, var der kun 2 kvindelige professorer ud af 19.

En grund til dette er, at kvinderne generelt ikke søger professoraterne, når de bliver opslået ledige. Hvorfor? Det burde undersøges.

En anden grund er, at bedømmelsesudvalgene til de ledige professorater er sammensat af personer, der "rangmæssigt kan se ansøgerne i øjnene"! De er altså selv professorer og som følge heraf mænd. De er ikke interesseret i at kvinder blander sig i deres arbejdsområder som konkurrenter til de fede jobs og professorprestigen.

For at bryde denne selvforstærkende spiral med mænd, der vælger mænd, der vælger mænd, må kvinderne kvalificeres sig på mændenes præmisser; dvs. ikke så megen pædagogik, men en heftig koncertvirksomhed. Groft sagt.

Når kvinderne så er blevet professorer, må de sørge for at komme med i bedømmelsesudvalgene og her være med til at ændre forestillingen om, hvordan en professor skal være.

Hvem siger forresten, at professorer er dem, der har den rigtige "nase" for hvem af ansøgerne, der bliver den bedste professor? Det er måske eleverne, der bedst kan bedømme det. De ved i hvert fald, hvor skoen trykker.

"Gys", tænker man så, "det har lange udsigter med den ligestilling". Ja, det har det. Men fortløvet ikke:

I 1929 gik der 187 kvindelige elever på Konservatoriet. Heraf spillede 141 klaver, 32 sang, 10 spillede violin, 1 spillede cello og 3 spillede orgel. De 64 mandlige elever studerede de samme fag som kvinderne, men også blæseinstrumenter og komposition. Kvinderne spillede ikke orkesterinstrumenter, fordi det ikke var almindeligt, at kvinder spillede i symfoniorkestre dengang. Eleverne manglede kvindelige forbilleder.

De mandlige elever tog de sværeste eksaminer ("Store Eksamen"), som kvinderne afstod fra at tage, selvom de kvindelige elever havde lige så lang studietid som de mandlige. Hvorfor sprang

kvinderne fra? Selvfølgelig trykkelser? Manglende kvindelige forbilleder?

I 1929 underviste Konservatoriets 14 kvindelige lærere i klaver, sang, musikhistorie og sprog. Det var Hortense Panum, en af de musikalske, kvindelige frontkæmpere, der underviste i musikhistorie. Der var 30 mandlige lærere.

Konservatoriet blev grundlagt i 1867. Fra begyndelsen var der lige adgang for damer og herrer. Det var usædvanligt dengang. I de første 25 år havde Konservatoriet 2 kvindelige lærere, som underviste i sang og klaver. Klaverlæreren kun 1 år. Der var 28 lærere ialt. De mandlige og kvindelige elever gik også dengang lige lang tid på Konservatoriet. De var altså principielt lige kvalificerede, sådan som de også siden har været. Men ganske som 1980/81 og i 1929 tilhørte kvinderne den musikalske "underklasse", som de altid har gjort. Er der da slet ikke sket noget i de 120 år?

Jo da, der er sket forandringer, men de er foregået lige så stille. Man må betragte et spand af år for at kunne opdage dem. Men de er der.

Det er f.eks. en forandring, at der nu sidder kvinder i symfoniorkestrene og spiller instrumenter, som kvinderne

ikke spillede på i 1929; at Konservatoriet har haft en kvindelig rektor, ligesom Dansk Musiktidsskrift har haft en kvindelig redaktør; (man kan tilføje at Det Kgl. Teater og Montmartre nu også har kvindelige ledere, jfr. "Siden sidst" red.), at de kvindelige elever på Konservatoriet er blevet langt mere alsidige i deres valg af hovedfag; at de kvindelige elever tager deres afsluttende krævende eksaminer; at der på Konservatoriet er lige mange kvindelige og mandlige docenter; at der trods alt er kvindelige medlemmer af Dansk Komponistforening; at der

trods alt i ny og næ bliver uddannet en kvindelig dirigent; at kvinder fortsætter deres musikalske arbejde trods alt.

Selvom møllen maler langsomt, så maler den. Vi må takke vore formødre for at de satte den igang, og selv blive ved med at holde den igang, så deres store arbejde med at være pionere ikke har været forgæves. For som den kvindelige russiske lyriker Lia Sturua sagde i fjernsynet den 6/9 1988: "Det var vel sværest for den abe, der steg først ned fra træerne."

SOFIA GUBAJDOLINA

af Birgitta Larsson-Tollan

Kan ni høre vad sin är manligt och kvinnligt i musiken? Den sovjetiska kompositören Sofia Gubajdolina hävdar i alla fall att hennes symfoni "Stimmen ... Verstummen" i 12 satser är ett slags växelbruk mellan det hon kallar kvinnligt och manligt. Symfonin hade Danmarks premiär 29/9 1988 med Danmarks Radios Symfoniorkester under ledning av Michael Schönwandt.

Sofia Gubajdolina skrev symfonin för två år sedan, som ett beställningsverk till Berliner Festwoche, och det är tillägnat dirigenten Gennadi Rozhdestvenski. Men det har ännu inte spelats i Sovjetunionen, kompositörens hemland.

Under många år motarbetades Sofia Gubajdolina av Sovjetunionens kompositörförenings generalsekreteraren Tichon Chrennikov, som har suttit där sedan Stalintiden. I 40 år har alltså byråkratin och inte den konstnärliga nerven styrt och ställt i Sovjets musikliv, men nu börjar de milda vindarna blåsa bort det tunga dammet som täppt till andningsvägarna, och glasnost och perestrojka har nått även musiklivet i Sovjet. Sofia Gubajdolina, och andra tidigare motarbetade

tonsättare, som Edison Denisov och Alfred Schnittke, får numera sina verk uppförda.

- Jag är mycket glad över tövädret i mitt hemland. Det påverkar även kvinnors möjligheter till att uttrycka sig fritt, säger Sofia Gubajdolina.

- Jag tror att kvinnorna kan tillföra musiken något nytt. Männan har vid det här laget präglats, inte bara konsten, utan hela vårt livssystem i över 3000 år. Att kvinnor nu börjar göra sig gällande anser jag vara en stor utvidgning av hela mänskligheten.

- Nu är det dags för kvinnor och män att även ingå andliga och kulturella äktenskap. Jag ser inte kvinnor och män som komplement till varann, utan varandras fullbordan, säger Sofia Gubajdolina.

Bland de kvinnliga kompositörerna nämner hon Galina Ustvolskaya, som en av de betydelsefullaste efter Shostakovitj, vars elev hon var.

- Lägg även namn som Jelena Firsova, Svetlana Galibina och Frangis Ali-Zade på minnet, säger hon.

Sofia Gubajdolina är idag 57 år, lång och mörk, och mycket varm, intensiv och stringent på samma gång. Till presskonferensen i Köpenhamn kom hon klädd i svarta skinnbyxor, randig skjorta och grön jumper.

- Jag började komponera av andlig fattigdom. I min hemstad Kazan vid Volga, inte så långt från Gorkij, var pappa ingenjör och mamma lärare. Ingen av dem sysslade med musik, men när jag blev fem år skaffade de mig en stor konsertflygel.

Lilla Sofia betraktade flygeln som en lekkamrat, som ett levande väsen. Men ganska snart blev hon besviken, eftersom hon hade ett enormt behov av att skapa nåt utöver de där små övningarna som höll sig inom 2-3 oktaver. Så hon började helt enkelt skriva egna verk.

- Jag blev smittad, förgiftad av själva skapelseprocessen, och har sedan dess haft ett starkt behov av att musicera under egna premisser och skapa musik innifrån mig själv.

Än i denna dag är det en gåta för Sofia Gubajdolina varför de stenhårda byråkraterna under många år förbjöd henne att uppföra sina verk i Sovjetunionen. Men de kunde inte stoppa hennes inre musikalska röst, som ville experimentera och spränga ramar. Vid det här

laget har hon skrivit över 50 opus.

Det mesta av sin utkomst får hon genom att skriva filmmusik, en verksamhet som hon har något ambivalenta känslor inför.

- Ofta är det för stressigt, säger hon. Men ibland är det väldigt intressant, eftersom jag kan experimentera och ibland t o m låta mina musiker improvisera i vissa sammanhang.

I Moskva arbetar hon tillsammans med den experimenterande gruppen Astreé. De senaste åren har hon varit i väst för att övervaka uppförande av flera av sina verk.

För nåt år sen kom hon tvåa i The Gravemeyer Award i USA, det som brukar kallas "Musikens Nobelpris". Belöningen fick hon för sin Violinkonsert *Offertorium*, som uruppfördes 1981 under Berlinfestivalen och med Gideon Kremer som violinsolist. Även hennes tredje Stråkkvartett har rönt stor uppmärksamhet i väst.

Sofia Gubajdolina har ett stort behov av gemenskap med andra konstnärer över hela världen. Inte enbart med människor inom musikvärlden; för henne finns det en tät förbindelse mellan poesi, filosofi, arkitektur, måleri och musik.

- Jag känner mig mer internationell än nationell, eftersom jag har erfarenhet av att bli bättre förstådd i Japan eller här i väst än vad jag t ex blir av grannarna i det hyreshus där jag bor i Moskva.

Sofia Gubajdolinas musik är modern. Hennes rötter sträcker sig från Schönberg och Webern och man kan även spåra landsmannen Shostakovitj. Hon säger att de två sistnämnda har lärt henne det viktigaste av allt: Att vara sig själv. Symfonien "Stimmen ... Verstummen" visar ganska tydligt var kompositören befinner sig idag, även om det inte är hennes se-naste verk. Den har ett rent och självklart uttryck, en mångbottnad klangpalett, en stor dramatik och en vittomspännande dynamik.

Kännetecknande för Sofia Gubajdolina är att flera av hennes verk hänger samman. Strax innan hon komponerade den här symfonin, skrev hon stycket "Perception" för baryton, sopran och orkester. Både det och symfonin är direkt inspirerade av den tyske diktaren Francisco Tanzers poen "Perception".

- Till den här dikten har jag ett mycket subjektivt förhållande. En korrespondens med poeten Tanzer har gjort verket ännu mer till en dialog mellan man och kvinna, och det har blivit

ett musikaliskt samtal om de stora metafysiska frågorna, om Gud, konsten och samhället, förklarar hon.

Den här både dialogen och konflikten uttrycks i en slags växelform mellan satserna där det som kompositören anser vara kvinnligt gestaltas som känslor, intuition, instinkt, eftertanke och återhämtning. Enligt henne står männen för fasthet, konkretion, dramatik och grovhet.

Det kan kanske tyckas alldeles omodernt och trångsynt att kvinnor blir hänvisade till enbart vissa karaktärsdrag, men om man ser till den monumentala maskulina framtoningen i det offentliga sovjetiska samhället, så förstår man Sofia Gubajdolinas vilja att på det här sättet peka på den mänskliga naturens mångfald. Hon vill helt enkelt synliggöra kvinnorna.

Musikaliskt uttrycks den här filosofin i en slags väv. Durtreklanger spelade i ett lugnt tempo, ofta med knastrande spiccatoliknande spel i stråkarna, och det hela varvas med mycket dramatiska, mörka och dova kromatiska vandringar, fra i blåssektionen.

Symfonins höjdpunkt ligger i slutet av nionde satsen. Här har åttonde satsens enorma dramatik och färgstarka klangbildningar stillnat ner

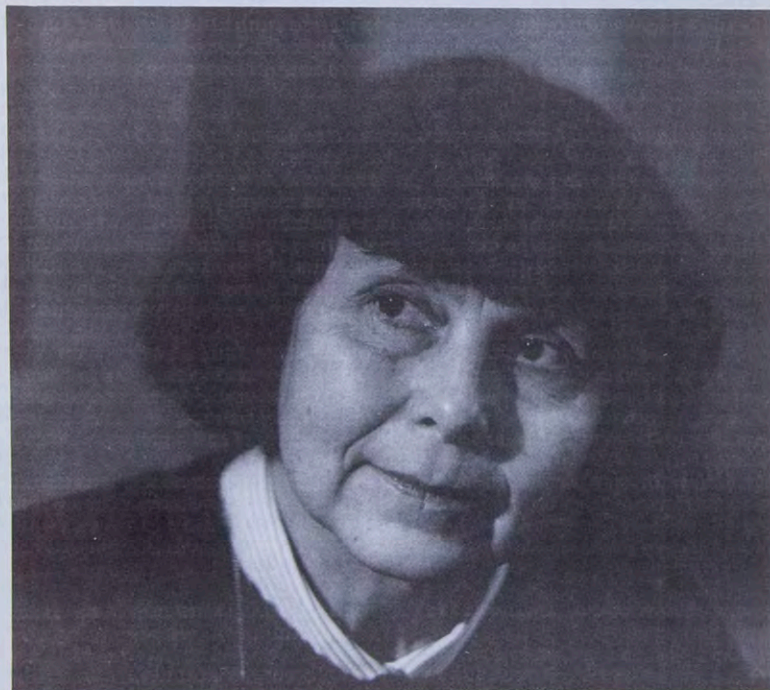
i ett lugn som avslutas i en helt ljudlös kadens. Här tar istället dirigenten vid i ett solo, och det uppstår en förtålad tystnad, som av ett långt andetag.

Stimmen ... Verstummen-Tystnade röster.

För kompositören, Sofia Gubajdolina, är inte tystnaden uppgiven eller pessimis-

tisk, utan en återhämtningspunkt - innan något nytt tar sin början.

Hon har nu börjat skriva ett verk för mezzosopran och blandad oktett, som kommer att utgöra kärnan i ett stort framtida verk av T.S. Eliot - en poet som Sofia Gubajdolina anser vara en av de största i vårt århundrade.

Den Sovjetiske komponist Sofia Gudajdolina
Foto: Michael Daugård

KOMPONISTEN TEKLA GRIEBEL-WANDALL (1866-1940) - en biografi

1. del

af Elisabeth Dahlerup

(Uddrag af indlæg under workshop om kvindemusikforskning ved Nordisk Forum, d. 1/8 1988)

I sin roman "Rigmor Vording" (1915) - med visse selvbiografiske træk - skildrer Tekla Griebel-Wandal en kvinde, som hun fremstiller som det evige offer for livets forskelligartede begivenheder. I hjemmet og i kærligheden lider hun nederlag indtil hun til sidst finder ro i et ægteskab med en gammel ven.

I romanen diskuterer to venner ofte kvindens stilling i hjemmet:

Valborg: "Det er modbydeligt, at ofre sig helt. Hvis jeg var en mand, ville jeg skamme mig ved at kalde min Hustru altopofrende."

Rigmor: "Du mener ikke rigtigt, hvad du siger, Valborg, det er dog stort at ofre sig helt."

"Ja, når nødvendigheden kræver det", faldt Valborg hurtigt ind.

Rigmor: "Hvem gør det uden nødvendighed?"

Valborg: "Det gør vi kvinder, Rigmor!"

(Rigmor Vording, s. 175)

Lidt senere understreger Valborg igen holdningen fra

dialogen (indtil nu er det nemlig kun Valborg, der har født):

"Fødsler skader os såmænd ikke, man kan føde Børn og være solodanserinde. Nej, det er sliddet i hjemmet, der gør os gamle og grimme før tiden. Og trætte."

(Rigmor Vording, s. 176)

"Sliddet i hjemmet" blev også kaldt Teklas skæbne i voksenalderen. Aldrig fik hun mere end højst et par timer samlet arbejdstid til at komponere i, og det trykkede hende. Hun siger selv, at det blev en skuffelse at lære livet at kende.

Opvækst

Tekla Griebel fødtes i Randers i 1866, døde i Buddinge i 1940. Faderen, Theodor Griebel, født i Holsten, var musiker; moderen Camilla Andresen, født i Helsingør, havde før sit giftermål fungeret som lærerinde. I 1878 flytter familien til København.

Faderen var i princippet Teklas klaverlærer fra 6-års alderen, skønt undervisningen blev meget sporadisk.

Moderen stimulerede datterens undervisning i tegning, og Tekla fik en professionel uddannelse som figurtegner.

Uddannelsesår

Under dette studieforløb (på Tegneskolen for Kvinder) bliver Tekla mere og mere optaget af den musik, hun får lejlighed til at høre: "Medens jeg de første 3 Aar holdt det gaaende og trøstede min Musiklængsel med nogle Sangtimer hos forhenværende Operasanger Nyrup, skete der i 1885 noget mærkeligt, næsten vidunderligt, hvorved jeg ligesom fik et Trylleslag, og fra en bestemt Aften ikke blot vendte mig med al min Længsel mod Musikken, men ogsaa følte mig som Componist, urokkelig fast overbevist om, at jeg sad inde med Evnen til at skrive Operaer."

Tekla har på Det Kgl. Teater hørt Arrigo Boitos opera "Mefistofiles". "Og det var, som havde jeg hørt min egen Sjæls Sprog."

Hun går selv i gang med at skrive en opera til Merimées "Sjælene i Skærsilden". "Don Juan de Marana" kommer den til at hedde i klaverudtoget. Tekla har selv elever fra 16-års alderen og "uden nogen slags Hjælp fik jeg forberedt mig til Konservatoriets Optagelsesprøve i Dec. 1888."

Konservatoriet

På konservatoriet går hun i

3 år, hun gør tilsyneladende lige meget ud af sang, klaver og teori + komposition. Hun har højeste karakter i sang og teori, viser protekkollen.

Hendes lærer i teori var Orla Rosenhoff, i komposition Otto Malling. Men også Niels V. Gade har høje tanker om hendes kompositioner:

"hende kan jeg li', for hun er musikalsk", sagde han flere gange i konservatorietiden.

Tekla og veninden Christiane Olsen var de eneste ud af deres årgang på 15, der havde komposition på 3. år af studieforløbet.

Arbejdstid?

"Efter de mange Læreraar kom der ikke nogen behagelig Fritid, ei heller det, jeg mest af alt ønskede, Arbejdstid. En saadan havde jeg altid kæmpet for og ikke med Held. Mit kæreste Ønske var et lille Tagkammer med Ensomhed, Fred og Ro. Men det fik jeg aldrig. Jeg havde ikke eget Værelse, og Fader skulde baade øve sig og undervise i Hjemmet, jeg fik stadigt Tiden klippet i Stykker, da jeg jo ogsaa selv maatte undervise."

H. Hennings

Eksistensgrundlaget var altså til stadighed undervisning i hjemmet og rundt om i byen. Efter moderens død i 1891 måtte Tekla overtage husførelsen, skønt hun aldrig havde lært noget om det

før.

Tekla akkompagnerer flere kendte sangere og herigennem kommer hun i kontakt med musikforfatteren Henrik Hennings, som blev hendes velgører, en slags manager, i de næste 9 år. Han udgiver hurtigt flere hæfter med hendes sange.

Tekla er igang med udkastet til en opera over Dehenslagers "Hroars Saga", men overtales istedet af Hennings til at skrive en enacters opera til en ny tekst af Einar Christiansen, forfatter bl.a. til Carl Nielsens "Saul og David", 1899-1909 direktør på Det Kgl. Teater, over folkevisen "Liden Karen".

Schön Karin

Hennings mente ikke, der var brug for endnu en gammelnordisk opera på Det Kgl. Teaters repertoire: klaverpartitur til "Schön Karin" udgav Hennings i 1895. I efteråret 1894 havde han foranstaltet en opførelse i Breslau af operaen, ganske vist i ret middelmådig udgave. Dog fik Tekla en positiv anmeldelse i Politiken af Charles Kjerulf: "Alene dette, at en 24-aarig Dame gaaer hen og skriver saa kjønt og dygtigt, saa iørefaldende, talentfuldt et Arbejde som "Skjön Karen" (sic), kunde synes tilstrækkeligt til at aabne Velvilighedens Sluser paa vid gab hos vore Operaledelse. - Det er virkelig noget af en Begivenhed, at en ung Dame

skriver en talentfuld og i teknisk Henseende ulastelig Opera. - Tilmed er Operaen fra første til sidste Node ægte nordisk og hjemlig i Klangens"

I Rosentiden

I efteråret 1894 fik Tekla til opgave at skrive balletmusik til Kvindernes Udstilling i 1895 efter en ide af Emma Gad. Teklas far udfører instrumentationen af "I Rosentiden".

Tekla nyder slet ikke den følgende succes, omtale og avisportræt, nogle foreslår endda en komponistaften for hende, Hennings finder det for tidligt. Nej, hun lider tungsindigt af en håbløs kærlighed til en svensk sanger, Algot Lange, hos hvem hun sang. Først i 1897 forstår hun umuligheden i forholdet.

I Dresden

Vidunderligt lykkelig er hun, da en velhavende veninde i 1896 tager hende med til Dresden til et studieophold hos professor i komposition ved konservatoriet, Felix Draeseke, hos hvem hun studerer instrumentation. Han forstod, hun skulle have større opgaver. Hun foretager her instrumentationen af "Liden Karen", som efter hjemkomsten antages til opførelse på Det Kgl. Teater.

Liden Karen

Indstuderingen bliver en sej tid for Tekla. Kapelmesteren, Frederik Rung, finder

mange distraktionsfejl i partituret. Tekla retter, men alligevel er han kritisk. Ved premieren konstaterer Tekla følgende: "Teksten viste sig desværre at virke langtrukket og ensformig". Kritikken kalder hun skadefro og replicerer i sine erindringer:

"Det var dog ogsaa for galt mine Herrer, om en ung Dame gik hen og skrev ligesaa god Musik som en Componist af Hankjøn, naar hun tilmed har lært meget mindre en en saadan, haft Hushjærning at trækkes med og ikke den ubetalelige Fordel at spille i Orkestret!"

Hun var opmærksom på sit køns dilemmaer. Dog var flere komponister positive. Sigfred Langgaard skrev i Kristeligt Dagblad, at Tekla opera indeholdt mere af interesse end flere af de danske operaer, der var opført i de seneste år.

Om faderen

Et halvt år senere, år 1900, dør faderen, Theodor Griebel. Hun reflekterer flg. om forholdet til faderen:

"Fader var Musiker helt igennem, hvor jeg var lille ved Siden af ham, men jeg var en musikalsk Poet, derfor havde jeg Muligheder, som han manglede, eftersom jeg var "Poet" gik mine Evner i flere Retninger, jeg måtte snart have Udløsning i Billedkunst,

snart i litterære Retninger."

Tekla var desuden produktiv på flere musikalske felter:

Udgivelser

I 1898 udkom klaverskolen "Musikalsk Børnehaven" i flere oplag.

I 1905 udgav hun "Musikteori for Sangere", inspireret af fornævnte Algot Lange.

Flere lejligheds-kantater skrev hun i disse år.

I 1899 gjorde Tekla status over sine musikalske tilhørsforhold i en naivt, poetiserende stil:

Musikalsk status

"Min Gade er for mig en elskværdig Nabo, som jeg sjældent ser. J.P.E. Hartmann er et interessant Bybarn, der har gjort lange Rejser og oplevet forunderlige Ting. Bach er min stolte Fader. Mozart er min trofaste Ven, Beethoven min ungdommelige, intelligent bedstemoder. Mendelssohn er en inderlig kær Tante. Arrigo Bioto er en udlænding med hvem jeg er gift, han er ikke den jeg beundrer mest, men han staar mig nærmest, er min Ægtemage. Wagner er fjern, men jeg erkender ham som min Gud."

En vis humor har Tekla Griebel også haft!

(2. del bringes i næste nr. af KIM-Nyt)

KVINDERS MUSIK

"Uddannelsesradioen" (utbildningsradion) planlægger nu et projekt, "kvinders musik", som kommer til at bestå af et bog-, radio- og tv-program. Indholdet kommer til at spænde over og belyse kvinders musikudøvelse og kompositioner i forskellige musikgenrer gennem de sidste 200 år. Alt set i et kvindespæktiv, noget som er relativt nyt, hvis man sammenligner med andre emner, som f.eks. historie og litteratur. Emnet er stort og sandsynligvis vil kun visse fænomener, som har haft eller har stor betydning, belyses. Planlægningen af bogen, som udarbejdes og udgives i samarbejde med "Svenska rikskonserter", er kommet længst. Derfor følger her en kort beskrivelse af netop den.

Indholdet er lagt an med eksempler fra flere forskellige musikmiljøer. Hovedvægten ligger på beskrivelsen af musikudøvelsen og på kompositionsvirksomheden i Sverige, med opdeling i kvindelige og mandlige musikverdener. Men der findes mange indfaldsvinkler til at vise sammenhænge, ligheder og uligheder i europæisk musikliv.

Det er vores ambition, at fremhæve musikalske miljøer, hvor kvinderne har skabt

egne traditioner. Attenhundredtals-salonen var et musikmiljø, som blev præget af kvinderne og i endnu højere grad fadere og køkkenerne. Vi beretter også om kvinder, som har båret folkelige traditioner og om kvinder, som har banet vej ved at være komponister, dirigenter og aktive på dansegulvene.

Vor tids musikudøvende kvinder lever under andre vilkår end 1800-tallets kvinder, og dette har vi forsøgt at give et billede af ved bl.a. at skildre kvindebevægelsens musik og kvinder i massemedier. Ved hjælp af portrætter anskueliggøres, hvordan nogle unge kvinder i dag er virksomme indenfor forskellige musikområder i Sverige.

Det er vort håb, at bogen kommer til at give nuanceret viden om et emne, som der ikke tidligere har været opmærksomhed om - og samtidig give læserne nye perspektiver og indsigt i musiklivet.

Udgivelsen af bogen "Kvinders musik" er planlagt til julen 1989.

I den medvirker en mængde forfattere, bl.a. Märta Ramsten og Eva Öhrström.

Programmet bliver sendt i efteråret 1990.

Hvis du vil have løbende information om projektets fremskriden skal du udfylde kuponen med navn og adresse og sende den til:
Sture Olofson
Utbildningsradion
115 80 Stockholm

Ja, jag vil gärna få löpande information om projektet
Kvinnors Musik

Namn: _____

Adress: _____

KIM - KALENDER

Annonceringer af arrangementer
fra hele landet er meget velkomne!

15/1
kl. 15. Koncert med "Trio
Harpe". Gertrud Spliid:
sopran, Anna Elisabeth Moe:
harpe, Hans Garde: cello.
Musik af: Britten, Kodaly,
Gudrun Lund (uopf.), O.
Messiaen, Jan Christensen,
Carl Nielsen og Kim Jørgen-
sen (uopf.). Arr.: Ny Musik
i Birkerød, v. Kirsten Benn,
Nørrevang 11, 3460 Birkerød.

24/1 og 31/1

Kl. ca. 23.20, Danmarks Ra-
dio P3 "7'eren": "Amerikansk
kvindemusik" af Pia Rasmussen.

18/1
Kl. 19.30, Musikvidenskabe-
ligt Institut. Medlemsmøde
med Helle Hunøe. "Kvindens
musik - kvinders energi?"
Arr.: KIM. Entre: medlemmer
20 kr., ikke-medlemmer 30
kr.

9/3
Kl. 19.30, Musikvidenskabe-
ligt Institut. Medlemsmøde
med Inge Bruland "Nordens
første kvindelige symfonior-
kester".
Arr.: KIM. Entre: medlemmer
20 kr., ikke-medlemmer 30 kr.

MEDLEMSMØDE D. 18/1 1989 KL. 19.30
på Musikvidenskabeligt Institut, Klerkegade 2, Kbh.

KVINDERS ENERGI - kvinders musik?

"Hvad sker der, når kvinder bevæger sig ud i kreativite-
ten? Overtager vi de eksiste-
rende former, eller sprænger
vi rammerne på vores **egen
kvindelige måde**? Opstår der
nye toner og udtryksformer,
som går igen i den musik,
kvinder skaber?"

Emnet er blevet diskuteret
(af kvinder) i mange år, og
der er lige så mange menin-
ger, som vi er kvinder, der
spiller og lytter. Er det en
varm kartoffel at tage hul
på, eller er der nye mulig-
heder i at lytte til kvin-
ders musik **også** ud fra vores
køn?

En fortælling i musik og ord
fra Billie Holiday til i
dag."

- fortalt af Helle Hunø.

Helle Hunø er 35 år og
uddannet cand.mag. i musik
med litteraturhistorie som
bifag fra Aarhus Universitet.
Hun har været med i kvinde-
bevægelsen i mange år og har
arrangeret et væld af møder
og en enkelt kulturfestival
for kvinder i 1982.

Som musiker har hun optrådt
som sanger, fløjtenist og
bassist både i blandede
bands og kvindebands, bl.a.
i kvindebandet "Kvindtæt" og
nu, hvor hun er flyttet på
landet ved Mariager Fjord, i
"Helles Engle" (som eneste
kvinde).

Som underviser har hun ar-
bejdet meget med stemmer og
percussion, lavet kursus om
"Kvinder, musik og seksualit-
et", workshops om "Musik er
energi" og "Kvindens musik -
kvinders energi" og undervi-
ser nu på en daghøjskole for
kvinder, hvor hun bl.a. har
et kor.

Desuden har hun altid blan-
det sig i diskussioner, hvor
healing, astrologi, energier,
musik, mandlighed og kvinde-
lighed er på tapetet.

Vi glæder os til dette besøg
og håber der kommer mange!

Pris: KIM-medlemmer: 20 kr.
Ikke-medlemmer: 30 kr.

35

Har du lyst eller trang til at søge kontakt til andre musikere, andre forskere/specialeskrivere, sælge/købe et instrument, (efter-)søge materiale/erfaringer o.m.a.? Så send en notits til redaktionen og den vil blive trykt i næste medlemsblad.

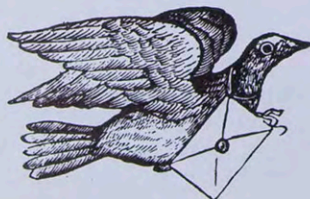
Digter søger musiker(e)

Jeg søger musikere, der kan sætte melodi til korte eller lange tekster af forskelligt indhold.

Vera Kelgart, Hollænderdybet 10, 3. tv., 2300 Kbh. S.
Tlf.: 01 95 91 01.

Kontaktpersoner søges

KIM-Nyt søger faste kontaktpersoner udenfor København, som kunne tænke sig at bidrage med koncertanmeldelser og oplysninger om arrangementer m.v. rundt omkring i landet.

Børn (8-16,5 år) søges

De inviteres til at deltage i "Børn spiller jazz og latinamerikansk for børn" d. 8-10/7 1989.

Oplysning: Dansk Børnemusik Samråd, Copenhagen Jazz Festival, Michael Juncker, Kjeld Langesgade 4 A, 1367 Kbh. K.

Tlf.: 01 93 20 13.

Sang

Jeg underviser i sang og vil gerne udveksle erfaringer med en kollega. Mit repertoire er rytmisk. Er du interesseret så kontakt Lise: 01 81 56 17.

Noder

Historical anthology of music by women. Ed. by James R. Briscoe. Indiana University Press, cop.1987. 402 sider, noder.

Bacewicz, Grazyna (1909-69). Concerto for viola and orchestra. Partitur. PWM, cop.1971. 81 sider.

Backer Gröndahl, Agathe (1847-1907). Mot kveld. For sopran og klaver. Opus 42 nr. 7. Norsk Musikforlag. 7 sider.

----- Sildig. Sang og klaver. Opus 17 nr. 7. Det Nordiske Forlag. 3 sider.

Benzon, Julie (-1945). Aux yeux fermés. For Piano-forte. Wilhelm Hansen. 3 sider. Dateret 9.nov. 1905.

----- Djævletrille. Klaverstykke. Wilhelm Hansen. 2 sider.

----- Koncert-Etude for Piano-forte, Op.16. Wilhelm Hansen. 3 sider.

----- Romance. For klaver. Wilhelm Hansen. 2 sider. Dateret juni 1911.

Conrad, Laurie f. 1946. For two pianos. Spillepartitur. Kopi af manuskript, 51 sider. Cop. 1983.

Ernstsen, Signe. Sange. Manuskript (eller afskrift). 15 sider.

Griebel (Wandall), Tekla (1865-1940). Schön Karin. Oper in einem Aufzuge. Klaverudtog. 83 sider. Kopenhagen, Kgl. Hofmusikhandlung.

Lund, Gudrun f. 1930. Spørgsmål, opus 94. For sopran, violin og accordeon. Spillepartitur, kopi af manuskript. 15 sider. Dateret maj 1986.

Matuszczak, Bernadetta f. 1937. A chamber drama in five parts for baritone, baritone from tape, reciting alto voice, bass clarinet, cello, double bass and percussion. Partitur. PWM, cop.1968. 16 sider.

----- Rilke-Lieder für Bariton und Orchester. Spillepartitur. PWM cop.1977. 35 sider.

Moszumánanska-Nazar, Krystyna f. 1924. Challenge for baritone and chamber ensemble. Partitur. PWM, cop.1979. 24 sider.

----- Variants for piano and percussion. Soillepartitur. PWM, cop.1982. 11 løssblade.

Odăescu-Tutuianu, Irina. De doi. Poem coral. For blandet kor og slagtøj. Partitur. Bukarest, Ed. Muzicala, 1978. 21 sider.

Ore, Cecilie f. 1954. Carnatus. For choir and soprano solo. Norsk Musikforlag, cop. 1985. Partitur. 50 sider.

----- Ex oculis. For male quartet or male choir. Norsk Musikforlag, cop. 1987. Partitur, 11 sider.

Pade, Else Marie f. 1924. Immortella. Balletpantomime i 21 sekvenser for 7 slagtojs-spillere. 1969-70, revideret udgave 1984. Partitur (kopi af manuskript), 80 sider.

Rasmussen, Pia. The women in jazz. 3 lige stemmer og becifring. Tekst og musik: Pia Rasmussen, 1988. _ + 1 side, kopi af manuskript.

Litteratur

Bagnall, Anne D. Musical practices in Medieval English nunneries. Columbia University, 1975. 226 sider, nodeeksempler. Disputats.

Bruland, Inge. Kvinder i Norge. Rapport fra Nordisk Forum 88 i Opus 1988 nr. 5 side 4-6.

Harrison, Daphne Duval. Black pearls. Blues queens of the 1920th. Rutgers University Press, cop. 1988. 295 sider, illustreret.

Larsson-Tollan, Birgitta. Upptakt med kvinnliga förtecken. Rapport fra Nordisk Forum i Kvinnobulletinen 1988 nr. 5-6 side 22-23.

Magnussen, Musse. Kvinder komponerer, dirigerer og musicerer. Rapport fra Nordisk Forum 88 i Dansk Musiktidsskrift 1988/89 nr. 2 side 71-72.

KVINDER I MUSIK - KIM

Bestyrelse:

* Birgitte Alsted	01 23 09 06
Bagerstræde 3, 4. tv., 1617 København V	
* Hanne Gullestrup	01 69 46 46
Pragtstjernevej 12, 2400 København NV	
* Marianne Kragh	01 22 81 01
Saxogade 1, 3., 1662 København V	01 14 13 35
(MI ons.-fre. 9-15)	
* Musse Magnussen, Egmont Kollegiet v. 507	01 35 45 75
Nørre Allé 75, 2100 København Ø	v. 507
* Nancy Neukirch	
Paltholmterrasserne 38D, 3520 Farum	02 95 56 39
* Tove Nørholt	
Borups Allé 108, 3., 2000 Frederiksberg	01 10 33 99
* Lise Rydstrøm	
Ægirsgade 52, 2200 København N	01 81 56 17

Bladudvalg:

* Bi Gram	01 95 56 72
Lybækgade 9, 2300 København S	
* Musse Magnussen	
* Lise Rydstrøm	
* Nanna Hovmand, Kvinderegensen v. 32,	
Amager Blvd. 101, 2300 København S	01 95 50 95

Koncertudvalg:

* Birgitte Alsted	
* Eva Bruun Hansen, Prinsesse Maries Allé 5, 4. th.	01 21 17 02
1908 Frederiksberg C	
* Tove Krag (Biblioteket)	01 12 42 74
* Marianne Rottbøll	
Hillerødgade 162, 2400 København NV	01 19 95 04

PR-udvalg:

* Marianne Kragh
* Musse Magnussen

ROSA (Dansk Rock Samråd):

* Nancy Neukirch
* Marianne Rottbøll

CFK (Center for formidling af kvindekultur):

* Tove Krag

Kasserer:

* Tove Nørholt

Arkivar:

* Tove Krag

3061

117

00

DET KGL. DANSKE MUSIKKONSERVERVA-
TORIUM BIBLIOTEKET
NIELS BROCKS GÅDE 1
1574 KØBENHAVN V

KIM-NYTS REDAKTION

Lise Rydstrom	01 81 56 17
Bi Gram	01 95 56 72
Nanna Hovmand	01 95 50 95
Merete Wendler	01 56 51 81
Musse Magnussen	01 35 45 75 lok 507
(ansvarshavende)	

KIMs gironr.: 8 03 15 25
Kasserer: Tove Nørholt 01 10 33 99

KIM-NYT udkommer 4 gange om året
Medlemsskab + abonnement: 125 kr

KIMs sekretariat og KIM-arkivet:
Tove Krag. Musikkonservatoriets bibliotek: 01 12 42 74

NY DEADLINE: 1. marts 1989

KIM-NYTs adresse:

v/ Musse Magnussen
Egmont Kollegiet, v. 507
Nørre Allé 75
2100 København Ø

Trykkested: E.N. Offset, Nørregade 28 B, København

Layout: Skrivertøserne I/S, Farum og KIM-NYTs redaktion.

ISSN: 0903-6598